

PRESSITEADE nr 141/22

Luxembourg, 7. september 2022

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-391/20 | Boriss Cilevičs jt

Kohustus viia kõrghariduse õppekavades õpe läbi liikmesriigi riigikeeles võib olla asutamisvabadusega kooskõlas

Liit austab liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mille hulka kuulub ka asjaomase liikmesriigi riigikeele kaitse

Läti parlamendi 20 liiget vaidlustasid Läti konstitutsioonikohtus kõrgkoolide seaduse põhiseadusele vastavuse. Selles seaduses on ette nähtud kõrgkoolide, sh erakõrgkoolide kohustus viia õppekavades õpe läbi ainult läti keeles. Seaduses on sellest kohustusest siiski ette nähtud neli erandit, millest esimene puudutab välisüliõpilasi ja Euroopa või rahvusvahelist koostööd, teine viiendikku ainepunktide arvust, kolmas võõrkeele- ja kultuuriõpinguid ning neljas ühiseid õppekavasid. Lisaks ei kuulu Läti kõrgkoolide seadus kohaldamisele kahe erakõrgkooli suhtes, mida reguleerivad eriseadused ja kes võivad õppeprogramme jätkuvalt pakkuda liidu teistes ametlikes keeltes.

Läti konstitutsioonikohus esitas Euroopa Kohtule küsimuse, kas kõrgkoolide kohustus viia õpe õppekavades läbi üksnes läti keeles on kooskõlas liidu õiguse ja eelkõige asutamisvabadusega.

Tänases kohtuotsuses tuletas Euroopa Kohtu suurkoda meelde, et kuigi õpetuse sisu ja haridussüsteemi korraldus ning kutseõppe korraldus on liikmesriikide pädevuses, peavad liikmesriigid selle pädevuse teostamisel siiski järgima liidu õigust, eelkõige asutamisvabadust käsitlevaid õigusnorme. Seetõttu rõhutas Euroopa Kohus, et asutamisvabaduse piiranguks tuleb pidada kõiki meetmeid, mis keelavad või takistavad selle vabaduse kasutamist või muudavad selle vähem atraktiivseks. Euroopa Kohus märkis, et isegi kui teiste liikmesriikide kodanikud võivad Lätis tegutsema asuda ja pakkuda kõrghariduse õppekavasid, on selline võimalus käesoleval juhul üldreeglina seatud sõltuvusse kohustusest viia nendes õppekavades õpe läbi üksnes selle liikmesriigi riigikeeles. Selline kohustus võib aga muuta nende kodanike jaoks vähem atraktiivseks nende Lätis tegutsema asumise ja see kujutab endast seega asutamisvabaduse piirangut.

Seejärel analüüsis Euroopa Kohus oma praktikas väljakujunenud skeemi alusel, kas tuvastatud piirang on põhjendatud, ja kontrollis, kas järgitud on proportsionaalsuse põhimõtet.

Mis puudutab asutamisvabaduse piirangute põhjendatust, siis leidis Euroopa Kohus, et eesmärk edendada ja stimuleerida liikmesriigi mõne riigikeele kasutamist on õiguspärane eesmärk, mis võib põhjendada asutamisvabaduse piirangut. Nimelt austab liit liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mille hulka kuulub ka asjaomase liikmesriigi riigikeele kaitse.

Mis puudutab piirangu proportsionaalsust, siis peab see olema esiteks asjaomaste õigusnormidega taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamise tagamiseks sobiv. See tähendab, et neid õigusnorme tuleb rakendada järjepidevalt ja süstemaatiliselt. Sellega seoses analüüsis Euroopa Kohus, kas erandid sellest kohustusest, eelkõige kahe kõrgkooli puhul, mille tegevust reguleerivad eriseadused, takistavad taotletava eesmärgi saavutamist. Nende erandite piiratud ulatust arvestades tõdes Euroopa Kohus, et see ei ole nii. Võimaldades teatavatele kõrgkoolidele kohaldada erikorda, on need erandid osa erilisest rahvusvahelise ülikoolidevahelise koostöö loogikast ning need ei

muuda asjaomaseid õigusnorme ebajärjekindlaks.

Teiseks ei tohi piirang minna kaugemale sellest, mis on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik. Seega on liikmesriikidel lubatud kehtestada üldjuhul kohustus kasutada kõrghariduse õppekavade raames oma riigikeelt, tingimusel et sellise kohustusega kaasnevad erandid, mis tagavad, et ülikooliõppes võib kasutada mõnda muud keelt peale riigikeele. Käesoleval juhul peaksid sellised erandid selleks, et mitte minna kaugemale sellest, mis on sel eesmärgil vajalik, võimaldama kasutada muud keelt kui läti keel, vähemalt Euroopa või rahvusvahelise koostöö raames läbiviidava õppe ning kultuuri ja muu kui läti keelega seotud õppe raames.

Neil asjaoludel järeldas Euroopa Kohus, et liikmesriigi õigusnormid, mis panevad kõrgkoolidele kohustuse viia õppekavades õpe läbi üksnes selle liikmesriigi riigikeeles, on liidu õigusega kooskõlas, **kui need õigusnormid on õigustatud riigi identiteedi kaitsega seotud põhjustel, see tähendab, et need on taotletava õiguspärase eesmärgi kaitsmiseks vajalikud ja proportsionaalsed.**

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriikide kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja ☎ (+352) 4303 3127.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106

Hoiame ühendust!

